

ดนตรีกะชอเตหน้า สืบสานวัฒนธรรมชาวปกากะญอ

โครงการเยาวชนพลเมืองรักษ์กะชอเตหน้า สุนักพัฒนาเมืองรุ่งเยาว์
โรงเรียนบ้านยะพอ อ.พบพระ จ.ตาก

พื้นที่ติดชายแดนไทยและเมียนมา มีแม่น้ำเมยเป็นพรมแดน คนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ มีชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์และพม่าอยู่ร่วมกัน แม้ชาวบ้านยังรักษาอัตลักษณ์ และการดำรงวิถีชีวิตแบบปกากะญอ แต่การมาของความเจริญและวิถีชีวิตแบบปัจจุบันที่เข้าสู่ชุมชนนั้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม คนรุ่นใหม่เริ่มห่างหายจากการรับรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ในขณะที่ผู้ใหญ่ที่มีความรู้ด้านนี้ค่อยๆ เหลือน้อยลงทุกที จึงต้องการส่งเสริมให้เยาวชนเห็นถึงคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองผ่านการเรียนรู้ศิลปะและดนตรีให้มากขึ้น

ค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนบ้านเพราะช่าง นอกจากจะมีอัตลักษณ์ของชาเผ่าปกากะญอที่ชัดเจน คนในชุมชนอาศัยอยู่ร่วมกับช่างอย่างเกื้อกูลกันแล้ว อีกหนึ่งวิถีชีวิตคือเสียงเพลงจากเครื่องดนตรีอันเป็นเอกลักษณ์อย่าง **เตหน่ากู** ที่ในอดีตผู้ชายสามารถเข้าถึงการเล่นดนตรีได้ดีกว่าผู้หญิง ซึ่งทางโครงการโดยแกนนำเด็กเยาวชนและคุณครูได้ชวนคิดกันว่าหากคนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงการเล่นดนตรีเตหน่ากูนี้ได้ จะทำให้วัฒนธรรมนี้กลับมาเป็นที่ยอมรับอีกครั้ง เพราะใคร ๆ ก็สามารถเล่นเตหน่ากูได้ เป้าหมายใหญ่ของโครงการนี้ คือ การขับเคลื่อนไปสู่เมืองที่เคารพความหลากหลายทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในตนเองและชุมชนเห็นถึงคุณค่าและสนใจที่จะสืบทอดดนตรีเตหน่ากู โดยแกนนำเยาวชนและคุณครู ร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน ศึกษาข้อมูลชุมชนทั้งเรื่องอาหาร การแต่งกาย การประกอบอาชีพ บ้านเพราะช่าง แม่น้ำ ศาสนา ความเชื่อ และเพลงพื้นถิ่นที่ใช้เครื่องดนตรีเตหน่ากูร่วมบรรเลงศึกษาที่มาและการละเล่นเครื่องดนตรีเตหน่ากูจากครูภูมิปัญญา เพื่อผสมผสานเข้ากับดนตรีสากลให้นักเรียนฝึกปฏิบัติได้

ดนตรีสื่อสารอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสร้างแรงบันดาลใจให้รู้จักต่อยอดสู่การนำศิลปวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ มาสร้างคุณค่าให้กับชุมชนต่อไป กลุ่มแกนนำเยาวชนและคุณครูได้นำ “เตหน่ากู” เครื่องดนตรีพื้นเมืองที่ลูกหลานในหมู่บ้านเข้าถึงได้น้อยลงเพราะวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปในยุคปัจจุบัน มาเป็นสะพานเชื่อมไปสู่ความรู้ความเข้าใจวิถีการดำรงชีวิตของชาวปกากะญอมากขึ้นใช้ดนตรีเตหน่ากู เป็นสื่อวัฒนธรรมที่สื่อสารถึงการเคารพความหลากหลายทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมชาวปกากะญอ

สร้างสรรค์บทเพลงที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น

เมื่อได้ลองสัมผัสและเล่นเครื่องดนตรีเตหน่ากู เยาวชนจึงร่วมกันสร้างสรรค์และคัดเลือกบทเพลงที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนได้ 3 บทเพลง คือ เพลง แยะเหย่เม (ฉันทูคือลูกกะเหรี่ยง) เพลงวิถียะพอ โดยบรรเลงเพลงทั้งภาษาไทยและภาษาปกากะญอ และมีบทเพลงภาษาปกากะญอที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ เพลงเตหน่ากู ซึ่งพวกเขาพร้อมกันปรับปรุงดนตรีใหม่ผสมผสานเตหน่ากูกับเครื่องดนตรีสากลอย่างกีตาร์เพื่อทำให้บทเพลงไพเราะ เหมาะกับยุคสมัย เข้าถึงได้ง่ายขึ้น

ในการพัฒนาและสร้างสรรค์บทเพลงยังคงดนตรีหลักคือ เตหน้า ขลุ่ยเพียงออ เสริมด้วยกีตาร์โปร่ง มีนักร้องเป็นนักเรียนชมรมรักษะขอเตหน้า โรงเรียนบ้านยะพอ ทำการฝึกซ้อมทักษะการเล่นดนตรีเตหน้ากู ในบทเพลงที่เกี่ยวกับชนเผ่าปกากะญอทั้งภาษาไทย และภาษาปกากะญอ แล้วเข้าร่วมเผยแพร่ผลงานแสดงดนตรีเตหน้ากูในหลายเวทีทั้งในโรงเรียน งานเทศกาลของชุมชน และงานเสวนาศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ รวมถึงได้เผยแพร่บทเพลงของชาวปกากะญอ การอนุรักษ์เตหน้ากู นำเสนอให้สังคมวงกว้างได้รู้จัก และมีคลิปวิดีโอการแสดงดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ในเฟซบุ๊กเพจเยาวชนพลเมืองรักษะขอเตหน้า

ส่งต่อความภาคภูมิใจจากรุ่นสู่รุ่น

ดนตรีพื้นบ้านเตหน้ากู สามารถสื่อสารกับคนในโรงเรียน ชุมชน และสังคม สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกัน ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมที่ทุกคนเคารพความหลากหลายทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของกันและกัน นอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน คือเกิดการบูรณาการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ร่วมกับภาคีการจัดท่องเที่ยวชุมชนบ้านเพราะช้างนำเสนอศิลปวัฒนธรรมของชาวปกากะญอ สร้างกระแสการอนุรักษ์ประยุกต์ใช้เครื่องดนตรีเตหน้ากูเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน โดยมีกลุ่มเยาวชนที่ได้ฝึกฝนและสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามนี้ให้คงอยู่ สร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชนปกากะญอรุ่นใหม่มีความภูมิใจในตนเองจากรุ่นสู่รุ่น

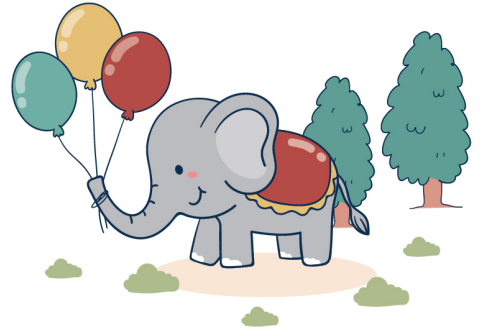
ดนตรีกะชอเตหน้า สืบสานวัฒนธรรมชาวปกากะญอ

โครงการเยาวชนพลเมืองริกษ์กะชอเตหน้า สู้วิกฤตพัฒนาเมืองรุ่งเยาว์
โรงเรียนบ้านยะพอ อ.พวพระ จ.ตาก

จากพื้นที่ติดชายแดนไทยและเมียนมา มีชนเผ่าปกากะญอ แอบอิงอยู่ร่วมกัน
ในชุมชนเพราะข้าง ที่อยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน ทั้ง คน ช้าง ธรรมชาติ

★ แต่สถานการณ์ปัจจุบัน คือ
มีคนรุ่นใหม่เริ่มห่างหายจากการรับรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคนถ่ายทอด
เริ่มน้อยลงทุกวัน จึงต้องเร่งส่งเสริมการรับรู้

การสร้างกระบวนการพัฒนา

MIDL

การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ สื่อดิจิทัล

เป้าหมายโครงการ คือ การดึงคนรุ่นใหม่มารับรู้และเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์ชาวปกากะญอ

1. Access :

การเข้าถึงข้อมูล

โรงเรียนบ้านยะพอร่วมกับชุมชนมาเรียนรู้ร่วมกัน
เพื่อรวบรวมความรู้และอัตลักษณ์ของชุมชน

2. Analyze:

การวิเคราะห์รากเหง้าของปัญหา

หลังจากการรวบรวมความรู้แล้ว
ได้กลับมาตั้งคำถามว่า

3. Create :

การสื่อสาร

เครื่องดนตรีที่สืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น
ถูกนำมาสร้างสรรค์กับบทเพลงของปกากะญอ

เยาวชนและครูช่วยกัน
สร้างสรรค์บทเพลง

- ♥ เพลงเยเหม่เม
- ♥ เพลงวิถียะพอ (ฉันทอลูกกะเหรียง)

นำมาออกแบบบทเพลง
ผสมกับเครื่องดนตรีใหม่

4. Reflect & Act :

สะท้อนกลับการสื่อสาร

บทเพลงได้รับการเผยแพร่ในงานเทศกาลของชุมชน
และงานเสวนาศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่

- ♥ เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์
- ♥ โรงเรียนจัดพื้นที่เรียนรู้

